Број 267. У Новом Саду, у петак 26. новембра 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За остале земље на четврт године 10 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 84 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За остале земље на четврт године 14 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јована Т. Чавића,

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Расматрања на чланке »Где да се школујемо?«

У „Застави“ у 146., 149. и 152. броју изашла су три чланка с натписом: „Где да се школујемо?“ Посвећена српској омладини. Ови су чланци особито лепо написани и казују да им је писац свестрано образован човек. Главно му је дакле, да омладина српска треба да походи чешки универзитет у Прагу, где би научила од Чеха како се србује. Особито добро! Па зар Чеси да нас уче какви треба да смо? Зар Србин нема довољно свести о својој народности? Који народ има више свести о својој народности од Срба? Нема тога народа, који има више свести о својој народности, него што је има Србин. Он зна своју прошлост, коју је опевао, како није могао ни један народ опевати своје прошлости. Србин је песник. Али не може човек у данашњем веку живети о самој поезији.

Треба засукати рукаве и побринути се и за хлеб свагдашњи. Па не само да се треба побринути и за хлеб свагдашњи него је баш то прва брига наша, јер кад хлеба нема, мора и поезија умукнути. Материјално се треба крепити и снажити, па кад се материјално поткрепимо и оснажимо, онда ћемо друкчије очима погледати и на поезију, књижевност и вештине. Без материјалнога благостања не може се србовати Без материјалнога се благостања може само робовати Ако ми сву силу своју, сву снагу своју не уложимо на подизање материјално у нашем народу, онда ћемо ми поред све развијене свести своје српске, остати туђи измећари, туђи робови. То је већ не једанпут казано, него већ толико пута.

Шта значи дакле србовати? Србовати не значи имати свести о својој народности, а не радити ништа, него сваки дан гледати како се све већма и већма пропада материјално. Материјалним пропадањем пропада и свест народна. Материјалним се пропадањем србовање замењује робовањем Материјална је пропалица туђ роб. Шта је дакле србовање? Иди, брате, у Чешку, тамо ће те наша браћа Чеси научити како се србује. Они ће те научити шта је неуморна вредноћа. Они ће те научити сваки рад. А будући да теби треба највише како се обрађује земља то ће те они и то научити, јер они то најбоље знају. Они су најбољи економи, бољи од Немаца, бољи од ма којега народа европскога, они су највећи економи.

Камо среће да је омладина отпре одлазила на науке у Златни Праг, многе би она установе тамо попримила и пресадила међу наш народ. Омладина радо прима све оно, што се клони добру народном. Да је наша омладина одлазила на науке у Златни Праг зацело би већ одавно било и код нас зимских економских школа, о којима је писано и код нас пре 22 године. Не би могле таке корисне установе за народ остати неопажене од омладине. Камо лепе среће да су се зимске економске школе завеле и код нас пре двадесет година, куд бисмо ми отишли, кад би се напредак у економији достигао и како бисмо данас стајали. Друкчије би нам пријале песме, које певамо, умилније би се разлегале по нашим њивама и виноградима. С друкчијим бисмо уверењем ишли на изборе. Не би могао нико наше уверење помутити ма како запраженим паприкашем. А зимске су економске школе онаке школе, где маса народа, хранитељ друштва добива прилике, да се изучи у оној струци, која њему највише треба и од које се подиже благостање целога народа. У Чешкој има 27 зимских економских школа, а у Моравској 24 Да је омладина наша одлазила листом на науке у Златни Праг, па да се напојила чешко словенског духа и схватила да је економија и материјално благостање темељ свакоме напретку народном, она би зацело утецала и на Саборски Одбор, који би до сад морао изабрати професора економије за српску православну карловачку богословију, особито што за ту струку одређује учитеља и сам рескрипт. Така је катедра потребна као кора хлеба, јер из богословије излазе богослови, који ће бити као пароси „душепопечитељи“, учитељи и саветници својим парохијанима у свачему. Професор економије у карловачкој богословији. био би и уједно и професор у зимској економској школи, која би се у Карловцима основала. Тај је професор нужнији сто пута и још сто пута, него самосталан професор за народно црквено автономно право, који управо и није нуждан, јер автономно право, предаје већ онај професор, који предаје црквено право.

Ми хоћемо све да имамо и на свашта се сећамо, а не сећамо се онога, што нам је најнужније, не сећамо се онога, како да подигнемо економску снагу у народу. Ми имамо позориште, ми имамо више девојачке школе, а немамо ни једне економске. Нама изгледа све потребније од економије. Не ћу да кажем, да нам не треба позориште, да нам не требају више девојачке школе, али се само поред оваких завода, не може србовати, а без економије. Економија је темељ свакој држави. С економијом смо требали започети и камо наше среће, да смо с њоме почели, друкчије бисмо данас стајали. Ми смо песници, ми све хоћемо нешто велико, нама економија досад није била ништа. Узмимо за пример ово: Патријарх Рајачић, кад би му дошао какав генерал или какви други велики господин, он би га водио у дворску башту, па пролазећи поред гимназије, рекао би својем госту: „Ту ћу да зиђем универзитет“. Није ли ово смешно? Нисмо ли ми фантазије? Хоће да зиђе универзитет, а није био кадар један факултет богословски да подигне и да га уреди као што треба. Ето! таки смо ми. Но хвала Богу, данас почиње и код нас да иде на боље. Преко земљорадничких задруга, данас се већ гледа радосније и веселије у будућност српску. Преко земљорадничких задруга, доћи ћемо ми и до зимских економских школа, а омладина српска нека послуша глас писца „Заставина“, који је шиље у универзитет у Праг, где ће научити од Чеха, како се србује.

Руске финансије.

Петроград, 24. нов. 1904.

I.

Руске финансије — то су онај неисцрпни источник рускога богатства; то је непресушно врело, из којега се исхрањују безбројне хиљаде руских бораца на пространим и снежним пољанама далекога истока. Русија је једна исполинска држава: то се види из њених финансија. Њен је опстанак сигуран у будућим вековима,

ПОДЛИСТАК.

Говор дра Милана Ходжа,

уредника „Словенског Тижденика“,

на заједничком српско-словачком збору у Петровцу, у недељу, 14. нов. о. г.

Драга браћо!

Ко од вас жели, да му се деца отму од матере? Камо те ниске душе? (довикују: нема је међу нама!) Ми смо навикнути, да нам је она красна пештанска кућа, која треба да је народни дом, постала тврђавом непријатеља нашег народа. (Тако је!) Ми — додуше негодујући — плаћамо тачно порез, сносимо све што господа смисле. Па како да нас је политика наједаред разбудила из тога мртвила? Шта је то, што нас је, на хиљаде, овамо сакупило, да протестујемо, нас, који смо до сада увек умели, да савладамо своје незадовољство? То је, што се влада не задовољава више тим, што нам је прећердала и политичка права и материјалне интересе. Сад влада пружа своју руку у светињу нашег домаћег огњишта, она насилнички улази међу нашу децу, хоће да их отме од матере и од родитеља (довикују: То не ћемо дозволити!) да од деце нашег народа начине оруђе за помађаривање... (Не дамо своје деце! Ми не ћемо помађаривање!)... да нам децу отуђе и и то у ономе, што је поколења чврсто везивало и држало једно уз друго — у матерњем језику и у љубави према родитељима (прекидају узвицима: То не ћемо дозволити! Никада!). И сама животиња по нагону, с љубављу чува свој пород. А шта ће човек са богоданим му разумом? Зар не треба да и он све употреби, да своје дете просвети и да му да оружје, којим ће се борити у тешкој борби против свију искушења, у борби за опстанак и за хлеб насушни?!

Тај нови законски предлог о школама тражи, да се деца уче читању, писању и рачунању у језику, који не разуму. То је исто тако, као кад власници не би ништа друго захтевали, него да народ не учи ни читати ни писати, и да се народу у будуће одузме могућност, да може пресуђивати, шта хоће од њега његови политички и народносни непријатељи. (Вичу: Глупаке желе велика господа — народ им је сувише паметан!). Наше вероисповедне школе су до сада — бар по имену — у нашим рукама. Своју автономију смо извојевали тешком борбом и одржали силним трошком. Али сад долази влада и хоће да обори закон, да угуши нашу автономију и приправља се, да се пре свега мора дете помађарити: морате најпре знати мађарски — иначе, останите глупи као ноћ! Камо тога земљоделца, који оре и сеје њиву своју и ради је у зноју лица свога, а кад пожање и дође време да увози пожњевено, а он остави пуно класје врапцима! (општи смех, вичу: таки је земљоделац Берзевици!). Тако нећемо ми обрађивати, а нећемо ни таку школу, која хоће да нас усрећи празном сламом — мађаризацијом, јер хоће испред нас, да узме пуно класје образованости, за љубав патриотским врапцима! (смех). Министар просвете, кога бих ја данас, према стању ствари, назвао министром мрачњаштва (велики смех), сматра просвету народну као неко зло, које — без разлике — свугде и свагда мора бити под полицајним надзором. Он хоће да преда милости натароша и солгабирова (котарског предстојника) наше школско образовање. Врло лепа политика, која би подредила народно образовање и надзор његов властима, који иначе кажњавају омање крадљивце. Лепа политика, која би наше учитеље, у вршењу њихове дужности, који поштено негују свој матерњи језик, заједно с Циганима отерала пред солгабирова (допадање).

Својим предлогом хоће влада да целу нашу школу себи да подчини. Државне школе удешава

јер су стамене и чврсте ноге на којима почива. Руске финансије најречитије говоре о способности нације и државе да живи и да се развија.

Стање финансијско рускога царства да нас је у толико занимљивије, што се из обичних, редовних доходака издржава војска у Манџурији и води рат са читавом једном расом.

На овом месту истиче се питање: да ли ће Русија моћи то издржати или не? — Ни једна држава на свету не води рат и не издржава војску из редовних прихода, него иде у огромне зајмове. Русија то не ради. Министри Вишњеградски, а за тим Вите, унели су у државно газдинство и управу са финансијама нову систему. Да ли ће она сачувати државу од зајмова ратних?

Руски се буџет од 1887. године стално подиже и пење. Расходи су сваке године све већи, али се и приходи страшно умножавају. Чим је наступио рат, учињене су у државним финансијама неколике измене у корист војнога буџета, који је појачан. До године 1887. Русија је у своме буџету редовно показивала дефиците. Од те године постигнута је буџетска равнотежа и приходи државни почели су да надмашују расходе. Почело се са 8 милиона рубаља, а дотерало се до 250 и више милиона рубаља — После Вишњеградскога дошао је за управника финансија руских, Вите, и од 1892. године приходи се, а и расходи у Русији, стално подижу. Приходи руски за 10 година, од 1892. до 1901. године, прешли су суму од 1250 милиона рубаља, што годишње износи 125 милиона рубаља. Прошле године тај је сувишак надмашио све дотадашње: он је износио 174 милиона рубаља.

Од ових вишкова, који се сваке годиие гомилају у државну касу, образован је један нарочити фонд, у који сваке године улазе нових 100 или 200 милиона рубаља, а првог јануара ове године у исте је фонд унесено 381 милион рубаља.

То је руски засебан ратни фонд, који нема ни једна држана на белом свету. Немачка има један ратни фонд; он се састоји из француске ратне оштете, и данас не броји више новаца него 120 милијона марака. Руски засебни ратни фонд је огроман и ставља Русију у веома повољан положај да ратује са сваком државом на свету а без зајма.

Из тих се доходака у мирно време у Русији градиле железнице и за последњих 12 година подигнуто је у Русији више железница, него ли ма у којој другој европској држави. На зидање железничких пруга и стварање нових железница трошено је годишње у средњу руку по 162 милиона рубаља, што чини 3194 милиона рубаља Но да би се државној каси олакшало и да би расходи били смањени, то су чињени ресурси т. ј. разне кредитне и финансијске операције и за 12 година утрошено је 1540 милиона рубаља на железничке сврхе путем тих финансијских операција. Хиљаду седамстотина и тридесет милиона рубаља државнога новца уложено је у нове железнице, а то је пет хиљада милиона круна.

Подизање нових железница показало је корист државној каси. Јер се одмах осетио јачи извоз жита ван границе, а то је привукло већу количину злата у земљу и умножило државне приходе. То је у исто време обезбедило Русији огроман кредит на страним пијацама и учинио да нагло скоче државни приходи и надмаше расходе. За државни буџет ова финансијска система имала је огромне користи.

М.

Београд, 27. новембра.

Министарска криза у Србији. Јуче су пронете биле вести, да је генерал Сава Грујић гоново саставио кабинет, у који су осим старих чланова ушли Андра Николић као министар просвете и привремено и министар правде и Коста Стојановић као министар грађевина. Та је листа била полузванично и обнародована, кад се касније видело да неће то ново министарство имати већину. Пребројали се гласови и испоставило се: 77 посланика за владу а 78 против (59 самосталних радикила, 19 либерала и народњака и 1 социјалиста). У 77 који су за владу нису рачунати три посланика на страни, јер они нису у Београду. Грујић је на то изјавио краљу, да не може да састави кабинет Прваци старијих радикала: Пашић, Пачу и Аца Станојевић, које је краљ тада себи призвао предложили су двоје: или да умерени радикали саставе владу, ил да се скупштина одмах распусти, или да нову владу саставе самостални радикали а да их умерени помажу. Прваци самосталних радикала изјавили су краљу, да владу саставити не могу, јер немају већине, а владу умерених радикала потпомагаће осим у питању зајма, против ког ће гласати. Остало је сада, да се данас у вече одрже клубске седнице у обе радикалне групе, не пође ли за руком да се дође до споразума, онда ће скупштина распуштена бити, а томе у прилог говори све.

Самостални радикали покренуће ових дана опет „Одјек“. Изабран је одбор од шест лица, који ће учинити све што је потребно, да „Одјек“ за два три дана изиђе.

Политички преглед.

Промена пословника аустријског државног сабора. У последњој седници горњег дома у Бечу, изнео је други потпредседник, херцог Шенбург-Хартенштајн, предлог, да се измени закон, који говори о пословнику аустријског сабора. Ово је редак случај, да горњи дом покреће какво питање и предлаже измену закона, али на то има права. Друга је ствар, како ће тај предлох за измену закона, а тиме и измену пословника прихватити аустријски државни сабор,

По предлогу Шенбург-Хартенштајна, горњи дом изабрао је одбор од петнаест чланова из своје средине, који ће исцрпно проучити ову ствар и поднети образложен предлог о измени пословника у аустријском сабору. Горњи дом држи, да ће изменом пословника аустријски државни сабор моћи без препреке радити.

Руско-јапански рат.

Најновија токијска вест пожурила је сама, да изнесе пораз јапански код Синчинга, да ублажи прва ствар, док је не изнесу друге вести у правој светлости. И по токијском извештају Јапанци су претрпели грдан пораз. Истиче се како је у тој борби учествовала одабрана јапанска војска под Камимуром, како је претрпела грдне губитке, како јој је погинуо генерал Фукуши, и онда настао ужасан метеж и како је рањен и пуковник Рајто. Да би, наравно, утешили мало јапански народ, пружају му мелема у слаткој нади, која се осмехива Јапанцима, јер зидови шанчева и опкопа Ерлунгшана и Сунгсушана слабије се већ показују према јапанским топовима. Из овога се већ најбоље види, како је слаба та варљива нада. Исто тако у најновијим брзојавима својим износе Јапанци о уништењу ил повреди овог ил оног руског брода. Но и ово ће бити само измишљен мелем да ублажи мало, грдне ране и очајање јапанско.

У Манџурији су Јапанци такођер претрпели осетнији пораз. Лондонски извештаји истичу, како је сад први пут случај, да су Јапанци саразмерно тамо много мртвих оставили на бојишту. Заробљено их је стотину, но што је најглавније, сви су они врло хабено одевени и љуто пате од зиме Ово је најбољи доказ, да су Јапанци претерали већ своју снагу и да својој војсци нису кадри да даду топло одело. А то је уједно и најбољи доказ њихове скорашње пропасти, јер прозебао и го војник, без добре неге, није кадар издржати оне штрапаце и студен, па да је и телесно јак, а не слаб као Јапанац.

Трећа је врло важна ствар, да је у Русији решено коначно, да се и трећа флота пошље на бојиште Ово је најбољи доказ, да Русија хоће сад већ овај рат што пре да сврши.

она по својој вољи, а што се тиче наше основне школе, ту она изиграва нашу црквену автономију, јер тражи од Словака, Срба и Румуна учитеља, да мађаре децу, и ако то не учине, изложени су и денунцијацијама и дисциплинарним казнама политичких власти. Ми очекујемо од својих школа практично образовање и хоћемо да наша деца и у школи остану Словаци и Срби (бурно одобравање) и да им се у школи учврсти љубав према матерњем језику (одобравање) и да науче, да буду одани с љубављу и поштовањем својој народности (допадање). ми хоћемо школу, која ће образовати, која ће просветити и у којој ће деца напредовати, а нећемо школу, у којој ће за љубав мађаризацији, деца наша заостати у тами незнања (допадање).

Ко ће одбити тај насртај на нашу школу? Дед, реците! Та ми имамо у сабору своје »заступнике!« (Негодовање. Вичу: не било мамелука!). Али они к'о веле: у нас је мандат — па ако вам није право, радите сами! Дакле: ми ћемо сами себи помоћи, па да Бог да нам и Бог помогао! (Допадање). Још није тај законски предлог постао законом, нити је као закон спроведен и ми још не приметисмо да нам је памет издана на милост и немилост модерној мађарској школи.

Ми смо поверовали у туђа обећања и пустоловине. (Вичу: Али више нећемо! Нећемо помађаривање!)

Може се рећи: па шта је с црквеном аутономијом? Нама су надзорници велика господа (вичу: пфуј!) И заиста, таки један окружни надзорник, учествовао је на једној претконференцији и изразио се о самосталној вероисповедној школи, да би желео, да је враг однесе! (Вичу: Њега нека враг носи!) Да, и сам тако мислим!... Да, враг би најбоље учинио да таке инспекторе поодноси. (Смех и допадање) Онда би се бар нашли у свом друштву (смех). Али, могао би когод рећи: Ми имамо своје владике (Вичу: не било тих робова владиних, то су нам најљући душмани!). Разумем ја ваше негодовање против оних, који злоупотребују име божије (Бурно одобравање), који нам, у место да буду тумачи речи христових, силом натурују заповеди — берзевицијеве! (Тако је!) Ми Словаци поштујемо и ценимо правило и чистоту вере и не дозвољавамо, да је владике скрнаве, (одобравање). Ја сам уверен, да би наш Спаситељ, кад би сад сишао на земљу, учинио с њима оно исто, што је учинио и са трговцима у храму: он би их истерао! (Одобравање). Па ако би се ипак догодило, да наше владике покушају слатким речима да нам наметну помађаривање, то изјављујемо свечано: Ми Словаци слушамо само Христа, и никога другог на овом свету! (Бурно одобравање).

Још пре хиљаду година, обожавали су још наши преци — стари Словени — поганичке кумире. Онда су дошли словенски апостоли, Ћирило и Методије. Они оборише те поганичке кумире и обратише наше претке у Хришћанство. А данас? Држава се клања пред кумиром шовинизма, кумиром помађаривања и пред кумиром халапљиве плутократије. Нама треба правих апостола, који ће те кумире срушити, који ће народ и његове вође извести из таме у светлост политичке слободе и слободе духа. Нећемо дакле, дозволити да ти кумири и даље постоје. (Допадање), Словаке и Србе, браћу од исте крви и колена, везују чврсто једне за друге, заједничке опасности. Данас протестујемо против повреда наших црквених и народносних права, против подривања наше народне просвете. Прегнимо, да и у будуће још јаче протестујемо и с уједињеним силама пођемо истој мети! Помозимо једни другима на политичком пољу, да заслужимо и божију помоћ! (Допадање дуготрајно одобравање. Говорнику честитају).

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задрута, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Србин

Новије, важније вести ово су:

Борба око Порт-Артура.

Бомбардовање бродова.

Из Токија јављају, да Јапанци непрестано бомбардују пристаниште и руске бродове и знају да, су „Полтаву“ и „Бајана“ утопили, а „Ретвизан“ тешко повредили. Још знају, да су Јапанци посели брежуљак „Акасак“.

Јапански извиз.

У Токијо је стигла из главног јапанског логора вест, да су три одабрана одељења под заповедништвом Накамуре покушала да заузму Синчинг, који се диже на источном фронту. *После ужасних губитака дошли су до унутарњих ровова, али их нису могли да одрже. Ту је погинуо и потпуковник Фукуши. Одмах је настала ужасна гужва, у којој је пред Сунгсушаном рањен пуковник Рај о.* Код Ерлунгшава и Сунгсушана већ се осмејкује успех по Јапанце. Зидови насипа и шанчеви показују већ слабију отпорност према јапанским топовима.

Борба у Манџурији.

Јапански извиз.

У Лондон је стигла преко Шенкинга из руског источног логора ова вест: Руски тешки топови са Путилова виса и из Линчинпа непрестано бомбардују јапанске положаје, али од последње борбе са Рененкампфом није долазило до судара. Сваке ноћи руски добровољци продиру у непријатељску линију и руше куће, које су посели Јапанци. Ови подхвати су по Русе врло опасни, али јако узнемирују и страше Јапанце. У борби са Рененкампфом Јапанци су били бројно слабији. Руси су имали врло мало губитака, запленили су силне јапанске пушке и заробили су 100 Јапанаца, који су имали на себи врло хабено одело и много су патили од зиме. У тој борби су Јапанци против досадањих обичаја ванредно много мртвих оставили на бојном пољу. Руска војска сваког дана троши 200 хиљада пуди хране. За недељу дана ће се по свој прилици смрзнути река Хунхо, да ће преко ње моћи прелазити транспорти војске.

Хулски догађај.

Из Лондона јављају како ће се ускоро састати у Паризу поверенство, које ће и спитати хулски догађај и донети пресуду. Енглези су са своје стране именовали у то поверенство Беумонта, а за тим Едварда Фојта као историјског саветника и Хуга Бејоне, саветника код енглеског паришког посланства.

Оружање Русије.

Из Петрограда јављају званично, да је руско војно министарство наредило, да се искупе под своје заставе други пук волжански и теречки козаци.

У корист мира.

Француско удружење „за мир,“ закључило је да купи потписе по Француској и да се умоле Русија и Јапан, да склопе примирје, у корист мира, који би часно био закључен по обе странке. Уједно је закључило, да позову међународно удружење за мир, да по свима државама потпишу сличну молбу.

Угаљ и рат.

Из Лондона јављају, да је енглеска влада добила један акт од јапанске владе, у којем се говори о товарењу енглеског угља у Кардиву за руску флоту. Енглеска је забранила такву трговину и чини све што је могуће да одржи своју „непристрасност“ (кад се тиче користи Руса, а како се влада према Јапанцима, то се зна. — Пр. ур. „З.“). Руска влада није протестовала против тога. Али се тврди, да је покренуто дипломатско питање с погледом на контролу, коју има да врши једна непристрасна сила, када се са њеног земљишта извози угаљ за ратне бродове, који се налазе на мору, иза територијалне воде.

Како је горки Павле ишао великом жупану Заки?

— Ваше Високоблагородије, ми смо се жалили против саборског одбора.

— Тако?! А коме то? Зар саборски одбор није највећа власт у српској народној црквеној автономији?!

— Та оно јесте! Вели горки Павле. Али висока влада може све. Кад она хоће промене и вољу мртвог човека.

— Какву вољу мртвог човека?

— Па, н. пр. последњу вољу Саве Текелије.

— А, тако! Ал то још није ништа. Кад влада хоће, она може наредити и прогласити, да Сава Текелија није никад ни живио.

— Па то и ми мислимо, Ваше Високобла городије. За то су ме и молили моји другови да дођем и замолим вас, да ви замолите владу, да поништи што је решио саборски одбор и нас остави на месту.

То је било у жупановој писарници. Велики жупан пређе умиваонику и поче да пере руке. Па онда рече: — Можете ићи. То је мој одговор.

Искупили се нотабилитети, истурили књиге и законе, те се саветују: шта значи тај одговор. Напослетку ће рећи »наш Светислав«: — Он пере руке. То значи, неће о нами ништа да зна.

А они сви закукаше: Аман, аман, ко нас је опањкао и чиме смо ми увредили његово Високоблагородије, великог жупана, те нас тако немилостиво одгурује.

Но дође решење из Пеште, и министар Тиса, који може све, поништи и решење саборског одбора и учини љубав панчевачким нотабилитетима.

Наста велика радост у нотабилитетском царству. Ал у исти мах дође и порука: Зове велики жупан горкога Павла.

А кад уђе горки Павле у писарну, велики жупан и опет пере руке. Уз то гледа у горког Павла и каже му: — Ово дана састаће се варошко представништво. Биће предлог, да се даде повереница влади. Учините, што сам тражио од вас.

— А шта сте тражили?

— Ово што и сад тражим. Гледајте овамо: — Рука руку пере.

— Ах тако! А ја сам онда то криво разумео. Дакле ви тражите...

— Влада је оставила вас на миру, сад ви оставите њу на миру. Шта више, ја сам говорио у Пешти за вас, и ви треба у Панчеву само да ћутите. То је све, а сад идите.

И опет се искупили нотабилитети, истурили књиге и законе, те се саветују шта значе оне речи. На послетку ће рећи »наш Светислав«: Ово му значи, да не идемо на седницу општинског представништва, те помогнемо тиме да влада добије поверење.

Тако и учинише и због њиховог одсуства, пропаде предлог честитих Срба, да се влада осуди.

После је опет ишао горки Павле жупану, да га пита: Јесу ли га добро разумели?

А он га потапша благо по рамену, погладн га милостиво по образу и рече: — Ни бриге вас, далеко ћете дотерати, почињете већ да разумевате...

Онда се окрете у буџак и пљуну... И само рече: Тако вас волем.

Шта му ово значи, због тога није звао горки Павле совет. Разумео је, да се од њих тражи, да постану као оно пљуца у буџаку... И тако ће их волети...

Разумели су се!

Али је још питање: Желе ли Срби Панчевци, да постану трње у тој нотабилитетској пљуци?

Вести из места и са стране.

Алексејев — руски посланик у Бечу.

Јављају из Петрограда, да ће на место умрлог руског посланика у Бечу, грофа Капписта, доћи за руског бечког посланика адмирал Алексејев, бивши камандант руске војске на азијском бојишту.

Прослава Кухачеве 70-годишњице.

Фрања Жаверински Кухач, познати хрватски музичар, слави своју 70-годишњицу. Он је родом Немац из Осека, до скора се звао „Кох-Кухач“. Забележио је и многе српске народне песме и напеве из Срема и Славоније и издао као — хрватске.

Ђурђевић и Томашић.

Ова два стуба некадање куеновштине, дошла су у — противност. Председник сабора ђурђевић, прилагодио се влади „доброте и поштења“, а бивши министар за Хрватску и Славонију, Никола Томашић (за време председниковања грофа Куена у угарском министарству,) хтео је да покаже саборској седници да још у Загребу живи — дух „старога“ бана. Дохватили су се у саборској седници и „начелно“ су расправљали, да ли законски предлог о нагодби треба читати још и трећи пут (као што пословник прописује) или је доста двапут. Ђурђевић је „разговарао“ доста раздражено и наредио треће читање. То је само случајно био повод да се прелије препуна чаша горчине у „куеноваца“, и ту се јасно види, да та владина странка није ни близу онако јака, као што хоће да се представи. Ускоро ћемо доживети и лепше призоре, само Боже здравља!

Мошински захвалио.

И ова перјаница Куенова повлачи се са началниковања града Загреба, јер неће моћи више радити што хоће. У име куеноваца „ожалио“ га је бивши министар Томашић (Хрват, који је прешао у православну веру из — шпекулације). У име „франковаца“ „ожалио“ га је градски представник Тимет. Као наследник му се сматра Стеван Милетић, православни Хрват, некадашњи управитељ загребачког позоришта и — рођак последњег српског војводе, Севана Шупљикца!...

Избор жупанијског представника.

Пишу нам из Турије: „Данас изабрасмо једногласно за жупанијског представника за Турију, пароха Василија Јојкића. Значајно је тим више, што нас је до данас заступао Мађар Хорват, писар среског начелника бечејског“.

Брзојави „Застави“.

Стигли 26. новембра.

Тисин говор солночком изасланству.

Будимпешта. Тиса је примио велику депутацију солночке жупаније и изјавио, да са оправданим поносом може тврдити, да се само он и његови другови у истини боре за велике тековине из 1848. године. Он ће издржати у свом подузећу и спасти земљу од највеће опасности.

Закључак Кошутове странке.

Будимпешта. Конференција Кошутове странке закључила је, да одговори на допис либералне странке, да од своје стране неће се упуштати у избор перовође и разних одбора, јер сматра, да је затварање последњег саборског заседања било незаконито Кошут је изјавио, да ће такав исти одговор и остале опозиционе странке владиној странци доставити.

Руско-јапански рат.

Токио. Руске ратне лађе „Побједа“, „Пересвјет“, „Бајан“ и „Ретвизан“ у порт-артурском пристаништу делом су потонуле а делом постале неупотребљиве. (Има већ неколико месеци, како Јапанци непрекидно „уништавају“ порт-артурску флоту. Изгледа да немају друга посла, него само броје, колико је граната погодило руске бродове. За „Побједу“ су н. пр. јавили, да је погођена од 134 јапанске гранате. А „Ретвизан“ су до сада бар десет пута „потопили“ — Пр. ур. „З.“).

Петроград. Решено је, да се пошље на бојно поље и трећа руска флота.

Шангај. Кинеска ратна лађа, која је чувала ратни брод „Асколда“, напустила је чување због репаратуре. „Асколд“ поправља своје озлеђене машине.

Посланик Сивстон мртав.

Париз. Посланик Сивстон (онај што је ћутио бившег француског војног министра), који је требао јуче да дође у скупштину, нађен је у својој соби за рад, мртав усљед тога, што му се соба напунила гасом од осветљења. Националисте држе, да је то удешено у злочиначкој намери.

Министарска криза у Србији.

Београд. Народна скупштина ће бити распуштена.

Трговина

НОВИ САД, 26. новембра 1904. године.

Пшеница прве каквоће	20 к. — п. до — к. — п.	све од 100 кила
Пшеница средња	19 к. 60 п. до 19 к. 80 п.	
Пшеница лакша	19 к. 20 п. до 19 к. 40 пот.	
Наполица	— кр. — пот. до — кр. — пот.	
Јечам	14 кр 20 пот. до 14 кр. 40 потура.	
Зоб	14 кр. — пот. до — кр. — пот	
Кукуруз у зрну ст.	16 кр. — п. до — кр. — п.	
Кукуруз у зрну н.	16 кр. — п. до — кр. — пот.	
Маст	128 кр. — пот. до — кр. — пот.	
Сланина	128 кр. — пот. до — кр. — пот.	
Сланина паљена	128 кр. — п. до — кр. — п.	
Свињи угојени тешки	84 до 86 пот.	по кили
Свињи средњи	80 до 82 „	
Свињи лаки	72 до 76 „	

ПРАВЕ

СРЕМСКЕ ШЉИВОВИЦЕ,

гарантирано чисте у свакој количини у величини, овогодишње, може се добити код потписаног.

Пошто пијанике не држим, то с тога свакоме на захтевање шаљем мустре бадава.

Такође разашиљем и у флашама шљивовицу, паковану у свакој величини и количини и Демијонима било поштанским или железничким пошиљкама.

ДУШАН ТОДОРИЋ,
печиво сремске шљивовице.
СТАРА-ПАЗОВА (Срем.)

1154 8—30

Књига за родитеље
изишла је у Новом Саду
под насловом

За породицу и Дом

написао
МИТА ЂОРЂЕВИЋ.

У тој књизи је низ расправа, чланака и слика из породице — **верно огледало какви смо и добар савет какви треба да будемо.**

Књига се може добити код писца 1140 7—10

Мите Ђорђевића
у Новом Саду.
Цена је 1 К 20 п.

ЗОБИ

обвезујем се изнети на железничку станицу Кукујевце. Ради цене ваља се обратити на потписаног

Боголик Петровић,
1151 3—3 Ердевик (Срем.)

МАГИСТЕР ФАРМАЦИЈЕ

са квинквениум може одмах добити мјесто уз врло добре увјете у једној босанској апотеци. Адресу даје администрација „Заставе“.

1173 2—3

Требам једног

ПОМОЋНИКА

од 20 до 24 године старог, вичан у деликатеси, добар продавац, а који је у већим радњама сервирао и подпуно говори српски и немачки. Ступити може одма и оферти се шаљу на подписаног.

Ника Ненадовић
1168 3—3 у Митровици.

НЕКОЛИКО РЕЧИ О ТАЈНИМ БОЛЕСТИМА.

Жалосно је — али права је истина, да у данашњем добу за чудо врло много има таки људи, којима је крв и телесни сокови покварени, и који су ради своје младићке лакомислености и хрђаве навике своју живчану систему и душевну јакост уништили. Сад је најпречe време, да ово грозно стање престане. Неко мора бити, који ће младиће о спољном животу добровољно, искрено и темељно поучити, неког мора бити, коме могу људи своје тајне болести слободно, без устезања и са поверењем приобћити Али није доста, ове болести ма коме испричати, већ се мора таком савесном специјалисти лечнику обратити, који о спољном животу може савете дати, те на евентуално већ постојећим болестима помоћи, онда ће нестати тих тајних болести

Таког узвишеног позива и за то је опште познати завод **др. Палоца, бившег болничког лечника, специјалисте** (Budapest VII. Kerepesi út 10.), где уз највећу тајну може свако (како мушки, тако и женске) добити разјашњење о спољном животу, где се крв и телесни сокови болесника очисте, живци ојачају, цела се система опрости од болести, и душевни болови нестану. Овај је завод услед досада чињеног и на толико хиљада болесника **са успехом изведеног начина лечења у целој монархији једини.** Без сметања дневног рада, са сигурним успехом, темељито и брзо лечи већ од толико година др Палоци **са његовим специјалним начином** лечења и у најзанемаренијим случајевима сифилитичне раке болести цеви за мокрење, бешике, живаца и кичме, последице сифилиса, цурење семена, ослабљену људску снагу (импотенција), златну жилу, болести крви, болести кожне, те све болести женске. **За женске посебна чекаоница и посебан улаз** Ако ко ма из кога разлога особно не може доћи, драговољно му се даје на писмо опширан, дискретан одговор (к писму треба само биљег за одговор приклопити) Након докончаног лечења писма се спале или на захтев враћају се. Завод се брине и о специјалним лековима. Прима се дневно од 9 сати до подне, до 6 сати по подне (недељом до 12 сати у подне.)

Наслов: др. Палоц бивши болнички лечник, специјалиста Budapest Kerepesi út 10. 893 13—

ПРВА СРПСКА МЉЕКАРСКА ЗАДРУГА
513 **У КОВАЧЕВЦУ** 25—25
п. п. Нова Градишка (Славонија)
продаје разне **мљекарске производе** само поузећем.

СРПСКА КРЕДИТНА ЗАДРУГА У БРОДУ н. |С.

Позив

на ванредну главну скупштину, која ће се одржати, на основу члана 67. и 68. задругиних правила, у понедељак,

26. децембра 1904. по нов. календ.

у 3 сата по подне у просторијама Српске Кредитне Задруге, у Броду н. |С. са овим дневним редом:

1.) Избор перовође и 2 члана за оверу записника;

2.) Претрес нацрта нових правила израђених за акционарско друштво (чл. 67. и 68. задр. правила);

3.) Избор управног одбора у смислу нових правила;

4.) Избор надзорног одбора у смислу нових правила;

5.) Евентуални предлози

Позивају се задругари Српске Кредитне Задруге, да означеног дана изволе доћи на ову скупштину и да собом понесу своје чланске књижице као улазнице (чл. 42. прав.).

Брод, н |С. 24. новембра 1904

1153 3—3

УПРАВА
Српске Кредитне Задруге
у Броду н. |С.

ЈЕФТИН НОВАЦ
УЗ ПОВОЉНУ ОТПЛАТУ КАПИТАЛА.

На земљишта у опште и варошке куће, интерес је само 4% и 4½% а одплата капитала је малена и то на 10 до 75 година.

Док уговор траје банка неможе дужнику зајам отказати а дужник може у свако доба по вољи га отказати и исплатити.

Ко жели такав зајам добити, нека ми допринесе или поштом пошаље:

За земљишта:

а) нов грунтовни извадак и катастрални поседовни лист.

За варошке куће:

б) нов грунтовни извадак, сведоџбу о вредности и о томе, колико кирије доноси кућа.

Ко већ има постојећи зајам са великим интересом, препоручујем сваком, да се код ове банке пренесе, а за такове преносе трошак је веома мален.

Сваки зајам спровађа се брзо и тачно а и врло јефтино.

На писмена питања дајем одмах тачан одговор, ако ми се пошаље поштанска марка од 10 пот., а ко може најбоље је да особно дође па да га опширно обавестим; наш народ не треба да верује путујућим агентима које и непознаје, а још мање да им подписује шта јер су многи преварени, него нека мени дође сваки, па ће добити тачно извешће и искреног савета даклем „свој своме“.

Ја сам у граду Земуну и његовој далекој околини спровео доста великих и малих зајмова на највеће задовољство странака. — Примам трговачке и у опште сваке врсте поравнања и нагоде вансудбене, које ми је до данас већином сретно за руком испало да најповољније брзо и без великог трошка, уредим. — Исто тако предузимам посредовања за женидбу и удадбу уз највећу дискрецију.

Ко дакле жели новаца са најјефтинијом каматом; ко треба посредовања за поравнања и нагоде; ко жели посредовања за женидбу и удадбу, нека се обрати на подписаног.

У осталом дајем у сваком погледу обавештаја (информације) за Земун и околину.

1036 8— С поштовањем

Ђорђе Ст. Петровић Рапавац,
Земун, главна улица бр. 7. преко од „Хотел Централа“.

ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА

МИРОСЛАВА СПАИЋА

У МИТРОВИЦИ (СРЕМСКОЈ).

Нове штампарске пресе, нова слова, израда елегантна

Препоручује се за израду заводских билансија, позива за забаве, трговачких рачуна, вигњета за флаше, бриф-папира, коверата и т. д.

За општине и звања све тисканице и званичне куверте.

Особиту пажњу обраћам новчаним заводима, г. г. трговцима, разним трговачким и индустријским предузећима на лепу израду трговачких књига

У посјетницама (Wisitkarten) имам велики избор.

Моја књиговезница прима сваке повезачке радове.

1139 4—10

Цјене солидне, послуга брза.

Молим покушајте поручити шта из моје штампарије, да се о лепој изради лично осведочите.

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

Плава камена и Dupuy-јеве фарбе (Samenbeize) за жито.

Најфинија зејтина, пиринча, јефтине кафе, ситна и крупна грожђа, бираних бадема и лешњика.

Минхенско шпатен пиво у флашама.

Највећи избор минералне свеже воде.

Разне сорти сирева. Фришких сардина и других разних риба.

ДЕЛИКАТЕСА и ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА
Љ. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД
Основана 1866. Главна улица бр. 27
Телефон бр. 76.

Грчка лековита вина:
Mavrodaphue, Cypro, Achaier, Malvasier.

Сваки дан свежа путера за тој, са спахилука надвојводе Албрехта.

Најбоље врсте вина бела и црна у боцама по ванредно јефтиној цени.

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

1067 50—

ВРШАЧКИ БЕРМЕТ.

Овај вршачки специјалитет од бираног, племенитог грожђа и доброг старог вина зготовљен, који снажи болесника а здравима отвара апетит, оферирам у најфинијем квалитету

à 90 Круна по хектолитру у Вршцу.

Продајем га у бурадима сваке величине, на грожђу и оточен.

На пробу шаљем по жељи оточен бермет у буренцета од 4 литре per Nachname.

Стојим, даље, на услузи ванредним, природним старим и новим планинским **шиљером, белим и црним вином,** као и сопственом **комовицом** од **киселице печеном ракијом** и шљивовицом печеном и препеченом

На захтевање шаљем својем ценовнике.

Валентин Хембергер, винар,
1110 7—10 **Винарска велика радња у Вршцу.**

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Бралваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду